

Sprawozdanie
z realizacji zadań gminy
z zakresu wspierania rodziny
i systemu pieczy zastępczej
za 2025 rok
oraz przedstawienie potrzeb związanych
z ich realizacją

Spis treści

Wprowadzenie	3
I. Pomoc dla rodzin przeżywających trudności	4
1. Asystent rodziny	4
1.1. Ilość rodzin oraz dzieci objętych wsparciem asystenta	4
1.2. Plan pracy z rodziną	5
1.3. Zakres pomocy udzielanej rodzinie i dzieciom	5
1.4. Współpraca asystenta z pieczą zastępczą i innymi instytucjami	6
1.5. Okresowa ocena	7
1.6. Dodatek finansowy za pracę asystenta rodziny	8
1.7. Poradnictwo specjalistyczne	8
1.8. Świetlica środowiskowa	9
II. Piecza zastępcza	9
1. Wstępna kwalifikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	10
2. Ilość rodzin oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	10
3. Wsparcie finansowe dzieci z niepełnosprawnościami e rodzinnej pieczy zastępczej...	10
4. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej	11
4.1. Ilość rodzin oraz dzieci objętych wsparciem koordynatora	11
4.2. Plan pomocy dziecku	12
4.3. Współpraca koordynatora z innymi instytucjami	12
4.4. Finansowanie rodzin zastępczych	13
4.5. Dofinansowanie wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących Rodzinny Dom Dziecka	13
4.6. Okresowa ocena sytuacji dziecka oraz rodziny	13
4.7. Dodatek finansowy za prace koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	15
4.8. Centralny Rejestr Pieczy Zastępczej	15
III. Promocja rodzicielstwa zastępczego	16
IV. Proces usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo – wychowawczych	18
V. Instytucjonalna piecza zastępcza	19
1. Ilość dzieci o szczególnych potrzebach rozwojowych i wychowawczych	20
VI. Szkolenia i konferencje	20
VII. Potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej	21

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy w zakresie wspierania rodziny należą m.in.:

1. **Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny**
– programy te określają cele, działania oraz sposób ich finansowania.
2. **Tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny**
– gmina powinna zapewniać warunki do doskonalenia zawodowego asystentów rodziny.
3. **Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem**, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, poprzez:

- a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.

4. Finansowanie:

- a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy ponoszonych przez rodziny wspierające.

5. **Współfinansowanie pobytu dziecka** w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
6. **Sporządzanie sprawozdań rzeczowo - finansowych** z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie w określonych terminach.
7. **Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka** z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Stosownie do art. 179 ust. 1 i art. 182 ust. 5 ww. ustawy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie składa roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją tych zadań.

Działania są realizowane na mocy aktów prawnych oraz zgodnie z zapisami „Programu Wspierania Rodziny i Rozwoju Pieczy Zastępczej Miasta Chełm na lata 2023 – 2025”.

Rodzina to podstawowa komórka społeczna, pierwsze i najważniejsze środowisko dziecka, w którym tworzone są więzi, kształtowane właściwe postawy, zaspokajane potrzeby emocjonalne. Rodzina formuje w młodym człowieku system wartości, wzorce i normy postępowania. Jej podstawową i nadrzędną funkcją jest ochrona dziecka, opieka, zaspokajanie potrzeb biologicznych i psychicznych, a także wspieranie w procesie usamodzielnienia się.

I. Pomoc dla rodzin przeżywających trudności

Według danych ze sprawozdania Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej (MRiPS 03 - sprawozdanie ze świadczeń pomocy społecznej udzielonych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie) opracowanego za 2025 rok z pomocy społecznej skorzystało 982 rodziny (liczące 1831 osób), w tym 225 rodzin (819 osób) z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Problem bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego łączy się często z innymi dysfunkcjami m. in.: niepełną strukturą rodziny, wielodzietnością, uzależnieniami, przemocą, długotrwałą lub ciężką chorobą, niepełnosprawnością.

1. Asystent rodziny

Asystent rodziny to osoba wspierająca rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Jego głównym celem jest pomoc w poprawie sytuacji życiowej rodziny i przeciwdziałanie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.

1.1 Ilość rodzin oraz dzieci objętych wsparciem asystenta

W okresie sprawozdawczym na terenie miasta Chełm funkcjonowało 85 rodzin, w których wychowywało się 179 dzieci. W związku z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych rodziny te zostały objęte wsparciem asystenta rodziny. Wsparcie było udzielane za zgodą i przy aktywnym udziale członków rodzin.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny prowadził pracę, była uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań, jednak nie przekroczyła ustawowego limitu 15 rodzin. Wizyty w środowisku asystenci rodziny odbywali co najmniej dwa razy w tygodniu, w różnych porach dnia. W szczególnie uzasadnionych przypadkach

częstotliwość tych wizyt wzrastała do 4 – 5 tygodniowo. W razie potrzeby kontakty z rodzinami odbywały się także telefonicznie lub naprzemiennie z kuratorami oraz pracownikami socjalnymi.

1.2 Plan pracy z rodziną

W ramach działań podejmowanych na rzecz rodziny asystenci rodziny współpracowali z pracownikami socjalnymi w zakresie realizacji planów pracy z rodziną oraz przekazywania informacji o trudnościach napotykanym podczas tej pracy. Natomiast w sytuacjach nagłych, szczególnie gdy zagrożone było dobro dziecka, współpracowali również z kuratorami rodzinnymi oraz karnymi.

Praca z każdą rodziną była prowadzona zgodnie z opracowanym planem pracy. Plan ten określał zakres działań mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych. Głównym celem każdego planu było poprawienie funkcjonowania rodziny w zakresie wypełniania funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Ponadto plany te zawierały cele szczegółowe dostosowane do problematyki i indywidualnych potrzeb każdej rodziny.

1.3 Zakres pomocy udzielanej rodzinie i dzieciom

- a) bezpośredni kontakt z dziećmi i rodziną, głównie w środowisku domowym, obejmujący:
 - słuchanie wypowiedzi członków rodziny;
 - budowanie relacji opartej na zaufaniu;
 - obserwację i analizę uzyskanych informacji,
- b) wzmacnianie roli i funkcji opiekuńczo – wychowawczych,
- c) rozwijanie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych,
- d) pomoc doraźna, obejmująca:
 - pisanie podań, pism i prośb;
 - wsparcie w załatwianiu spraw urzędowych,
- e) pomoc długofalowa, w tym:
 - tworzenie warunków do rozwoju zainteresowań,
 - organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego,
 - zapewnienie stałego wsparcia w rozwiązywaniu trudności wychowawczych,
 - udzielanie porad dotyczących:
 - prowadzenia gospodarstwa domowego;

- zarządzania budżetem domowym;
- pielęgnacji i zdrowotnych potrzeb dziecka;
- wsparcie w zakresie:
 - radzenia sobie z przemocą i uzależnieniami;
 - przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych;
- f) zapewnienie dostępu do świetlicy środowiskowej.

1.4 Współpraca asystenta z pieczę zastępczą i innymi instytucjami

W przypadku umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną asystenci rodziny współpracowali z placówkami opiekuńczo - wychowawczymi, w których przebywały dzieci z rodzin objętych ich wsparciem. Współpraca ta obejmowała opracowanie i realizację planów pomocy dla sześciorga dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Jedno dziecko zostało umieszczone w czerwcu, kolejne pięcioro – w lipcu natomiast siedmioro dzieci trafiło do rodzin zastępczych na terenie miasta Chełma. Asystenci rodziny uczestniczyli również w posiedzeniach zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Ponadto przygotowywali opinie dotyczące sytuacji rodzin pod kątem możliwości powrotu dzieci pod opiekę rodziców.

W celu poprawy funkcjonowania rodziny asystenci rodzin współpracowali z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, organizacjami samorządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny tj.:

- a) placówkami oświatowymi,
- b) poradniami psychologiczno - pedagogicznymi,
- c) międzywydziałowym Zespołem ds. Interwencji Kryzysowej powołanym Zarządzeniem Nr 39/2022 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie z dnia 13 listopada 2022 roku,
- d) Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w MOPR w Chełmie,
- e) Ośrodkiem Profilaktyki, Diagnozy i Terapii Zdrowia Psychicznego „Rodzina” w Chełmie,
- f) Centrum Psychologii i Psychoterapii Euro-Medica w Chełmie,
- g) Punkt Profilaktyki i Terapii FAS/FASD w MOPR w Chełmie,
- h) Centrum Integracji Społecznej w Chełmie,

- i) Sądem rodzinnym,
- j) Kuratorami rodzinnymi.

1.5 Okresowa ocena

W 2025 roku w czerwcu i grudniu dokonano okresowej oceny rodzin objętych asystenturą. W ocenie brali udział pracownicy Zespołu Asysty Rodzinnej oraz pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie. Podczas dokonywania oceny omawiana była aktualna sytuacja rodzin oraz trudności napotymane w pracy z nią i propozycje ich rozwiązania. Z oceny sytuacji rodziny, asystenci rodziny sporządzili łącznie 123 protokoły, w których szczegółowo opisano funkcjonowanie rodziny, zadania zrealizowane zgodnie z planem pracy z rodziną oraz wnioski.

W wyniku dokonania oceny pracy z rodzinami w roku sprawozdawczym współpracę z asystentem rodziny zakończyło 25 rodzin. Powodami zakończenia powyższej współpracy były:

- a) osiągnięcie założonych celów – 4 rodziny,
- b) brak współpracy z asystentem – 13 rodzin,
- c) zmiana miejsca zamieszkania – 5 rodzin,
- d) rezygnacja rodziny ze wsparcia asystenta – 3 rodziny.

Na skutek okresowej oceny cztery rodziny osiągnęły założone cele: podniosły kompetencje opiekuńczo - wychowawcze, nauczyły się gospodarowania budżetem domowym, brały udział w szkoleniu w ramach „Lubelskiego Programu Aktywnej Integracji” podjęły staż. W tym jedna rodzina odzyskała 3 dzieci, zmieniła warunki mieszkaniowe, podjęła pracę oraz terapię.

W 2025 roku dzieci (łącznie 13) z ośmiu rodzin zostały umieszczone w pieczy zastępczej:

- 6 dzieci zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo - wychowawczej w Chełmie,
- 7 dzieci trafiło do rodzin zastępczych.

Pięć rodzin zakończyło współpracę z powodu zmiany miejsca zamieszkania. Trzydzieści rodzin zakończyło współpracę z asystentem rodziny z powodu braku możliwości nawiązania współpracy i kontaktu. Trzy rodziny złożyły rezygnację ze współpracy z asystentem.

W 2025 roku dziesięć rodzin odbyło praktyki w Centrum Integracji Społecznej w Chełmie. Jedna rodzina wykonywała prace społeczno - użyteczne w Miejskim Ośrodku

Pomocy Rodzinie w Chełmie, w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Chełmie.

Dziewięć rodzin zostało objętych nadzorem kuratora z Sądu Rodzinnego w Chełmie z powodu niewydolności opiekuńczo - wychowawczej, natomiast cztery rodziny odzyskały pełną władzę rodzicielską.

Asystentom rodziny udało się zmotywować 17 osób do podjęcia aktywności zawodowej poprzez uczestnictwo w stażach (CIOW, Bastion, Euforia), projektach unijnych oraz praktykach w Centrum Integracji Społecznej w Chełmie.

Do dwóch rodzin biologicznych powróciło 4 dzieci, jedno dziecko z rodziny zastępczej spokrewnionej a troje z instytucjonalnej pieczy zastępczej.

1.6 Dodatek finansowy za pracę asystenta rodziny

W 2025 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie zatrudniał 4 asystentów rodziny do pracy z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. W ramach rządowego programu wspierania rodziny „Asystent rodziny w 2025” Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie otrzymał dotację w wysokości 82 826,72 zł, która została przeznaczona na wynagrodzenia dla 4 asystentów rodziny.

W ramach dotacji celowej udzielonej z budżetu państwa na realizację zadań w ramach rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na lata 2024 - 2027” MOPR w Chełmie otrzymał dotację w wysokości 56 884,03 zł, która została przeznaczona na wynagrodzenia dla 4 asystentów rodziny.

1.7 Poradnictwo specjalistyczne

Rodzinom mającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo -wychowawczych specjaliści z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie w 2025 roku udzielili łącznie 1 911 porad specjalistycznych, w tym:

- 1823 porady pedagogiczne,
- 88 porad psychologicznych.

1.8 Świetlica środowiskowa

Placówka dysponuje 30 miejscami dla dzieci zamieszkujących na terenie miasta Chełm w systemie rotacyjnym w okresie sprawozdawczym, z których skorzystało 50 dzieci.

W ofercie placówki znajdują się zajęcia:

- a) zajęcia o charakterze socjoterapeutycznym,
- b) pomoc w nauce i wyrównywanie braków edukacyjnych,
- c) organizacja zabaw,
- d) zajęcia artystyczne,
- e) zajęcia językowe – język angielski i język niemiecki,
- f) zajęcia wyrównawcze z matematyki.

W 2025 roku placówka finansowana była ze środków Miasta Chełm.

W placówce zatrudniono wykwalifikowaną kadrę:

- 1) trzech wychowawców,
- 2) pedagoga,
- 3) psychologa.

II. Piecza zastępcza

Zarządzeniem Prezydenta Miasta Chełm Nr 285/11 z dnia 12 października 2011 roku, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie realizuje zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, do których należy m.in. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo - wychowawczych.

Rolą pieczy zastępczej jest zapewnienie dziecku czasowej opieki i wychowania oraz współpraca z rodziną biologiczną i instytucjami działającymi na rzecz umożliwienia powrotu dziecka do środowiska rodzinnego.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie:

- a) orzeczenia sądu, a w przypadku pilnej konieczności możliwe jest umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka,
- b) umowy zawartej między rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, a starostą właściwym ze względu na miejsce zamieszkania tej rodziny lub miejsce prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

1. Wstępna kwalifikacja kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej

Pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej w 2025 roku wydali ogółem 3 opinie psychologiczne oraz 3 oceny na temat predyspozycji kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, poprzedzonych wywiadami środowiskowymi, w tym na wniosek sądu wydano 3 opinie dotyczące kandydatów na rodzinę zastępczą spokrewnioną i niezawodową.

Jednocześnie Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Chelmie bez pozytywnej opinii Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej ustanowił 5 rodzin zastępczych (1 rodzina niezawodowa - 3 dzieci, 4 rodziny spokrewnione - 4 dzieci). Jedna rodzina przeprowadziła się na teren Miasta bez opinii Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

W okresie sprawozdawczym w rodzinnej pieczy zastępczej na podstawie postanowienia sądu umieszczono 13 dzieci.

2. Ilość rodzin oraz dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej

W okresie sprawozdawczym rodzinną pieczę zastępczą sprawowało ogółem 75 rodzin, w tym:

- a) 53 rodziny spokrewnione,
- b) 18 rodzin niezawodowych,
- c) 3 rodziny zawodowe,
- d) 1 rodzinny dom dziecka.

W rodzinnej pieczy zastępczej przebywało w 2025 roku 123 dzieci, w tym:

- a) 76 dzieci w rodzinach spokrewnionych,
- b) 29 dzieci w rodzinach niezawodowych,
- c) 11 dzieci w rodzinach zawodowych,
- d) 7 dzieci w rodzinnym domu dziecka.

3. Wsparcie finansowe dzieci z niepełnosprawnościami w rodzinnej pieczy zastępczej

W rodzinach zastępczych wychowywały się dzieci, które ze względu na stan zdrowia miały orzeczenie o niepełnosprawności i w związku z tym, przysługiwało im dodatkowe świadczenie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania. Świadczenie było wypłacane na 10 dzieci.

4. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej

Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się na ich wniosek opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. W Zespole Pieczy Zastępczej w 2025 roku było zatrudnionych 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

4.1. Ilość rodzin oraz dzieci objętych wsparciem koordynatora

W 2025 roku koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej objęli łącznie opieką 64 rodziny, w tym:

- 1) 44 rodziny spokrewnione,
- 2) 16 rodzin niezawodowych,
- 3) 3 rodziny zawodowe,
- 4) 1 rodzinę prowadzącą rodzinny dom dziecka.

Opieka koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej została zaproponowana rodzinom zastępczym, w których występowały problemy opiekuńczo - wychowawcze z dziećmi, a także wtedy, gdy w opinii organizatora rodzinnej pieczy zastępczej rodziny te wymagały takiego wsparcia, np. z powodu krótkiego okresu pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Wszystkie rodziny zastępcze zgłosiły chęć współpracy z koordynatorem.

Czterech koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej monitorowało i wspierało funkcjonowanie rodzin zastępczych. Koordynatorzy pozostawali w stałym kontakcie osobistym i telefonicznym, z częstotliwością wynikającą z aktualnych potrzeb rodziny oraz opiekunów zastępczych.

Oprócz wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 4 powyższej ustawy, rodzinom zastępczym został zapewniony także dostęp do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej.

W okresie sprawozdawczym czworo wychowanków usamodzielniało się i opuściło pieczę zastępczą – 4 wychowanków z rodzin zastępczych spokrewnionych. Natomiast 6 dzieci powróciło pod opiekę rodziców biologicznych (5 dzieci do matki biologicznej i 1 dziecko do ojca biologicznego).

4.2. Plan pomocy dziecku

W rodzinach objętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej umieszczonych było ogółem 110 dzieci. Dla każdego dziecka, we współpracy z rodziną zastępczą i podmiotem organizującym pracę z rodziną, opracowany został plan pomocy dziecku, który zawierał obszary działania dostosowane do jego potrzeb i wieku.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali w poniższych obszarach:

- a) zdrowie i rozwój, poprzez zapewnienie dostępu do świadczeń zdrowotnych oraz monitorowanie sytuacji zdrowotnej dziecka,
- b) edukacja, poprzez monitorowanie sytuacji szkolnej dziecka, proponowanie mu zajęć pozalekcyjnych zapewniających rozwój uzdolnień i zainteresowań oraz organizowanie mu czasu wolnego,
- c) zaspokajanie potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych i religijnych,
- d) realizacja kontaktów z rodzicami biologicznymi i bliskimi osobami,
- e) wychowanie dziecka w poczuciu godności i wartości osobowej,
- f) zapewnienie ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne.

Formą dokumentowania indywidualnej pracy z rodziną był plan pomocy dziecku oraz 685 kart dotyczących podjętych działań przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

4.3. Współpraca koordynatora z innymi instytucjami

W 2025 roku koordynatorzy współpracowali z:

- a) sądem,
- b) placówkami edukacyjnymi,
- c) placówkami medycznymi,
- d) organizacjami działającymi na rzecz rodzin i dzieci.

4.4. Finansowanie rodzin zastępczych

Wszystkie rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka otrzymywały świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej.

Ogólny koszt udzielonej pomocy pieniężnej dla rodzin zastępczych wyniósł 1 738 969,68 zł, (1 466 świadczeń) w tym:

a) świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych – 852 978,36 zł (858 świadczeń),

b) świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych – 538 807,89 zł (361 świadczeń),

c) świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinie zastępczej zawodowej – 180 896,74 zł (116 świadczeń),

d) świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci w rodzinnym domu dziecka – 149 306,08 zł (119 świadczeń)

e) świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka cudzoziemskiego 16 980,61 zł (12 świadczeń)

Świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dzieci pochodzących z Miasta Chełm, a umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów na podstawie zawartych porozumień – 560 712, 18 zł (292 świadczeń).

4.5. Dofinansowanie wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych i prowadzących Rodzinny Dom Dziecka

W 2025 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie otrzymał dofinansowanie w ramach rządowego programu wsparcia powiatu w organizacji i tworzeniu rodzinnych form pieczy zastępczej. Ośrodek otrzymał dotację w wysokości 37 635 zł, która została przeznaczona na wynagrodzenia wraz z pochodnymi dla 3 rodzin zastępczych zawodowych oraz dla 1 prowadzącego rodzinny dom dziecka.

4.6. Okresowa ocena sytuacji dziecka oraz rodziny

W 2025 roku czterokrotnie tj. w miesiącach: luty – marzec, kwiecień – czerwiec, sierpień – wrzesień, październik - grudzień, została dokonana ocena sytuacji dzieci

umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka. Ocena sytuacji dziecka miała na celu ustalenie aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizę stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną oraz stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb, a także oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje pierwszej oceny rodziny zastępczej albo prowadzącego rodzinny dom dziecka nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.

Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej oceny a następne nie rzadziej niż co trzy lata.

W związku z powyższą oceną zostaje powoływany zespół w skład, którego wchodzi:

- a) przedstawiciele Sądu Rejonowego w Chełmie, III Wydział Rodzinny i Nieletnich,
- b) przedstawiciele Ośrodka Adopcyjnego Filia Chełm,
- c) koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej,
- d) asystenci rodziny,
- e) pracownicy socjalni,
- f) rodzice biologiczni dzieci,
- g) pedagodzy szkolni,
- h) pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej.

Oceny sytuacji dziecka i rodziny odbywały się w siedzibie Zespołu Pieczy Zastępczej. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej z posiedzeń zespołu sporządzili 163 protokoły z oceny do spraw sytuacji dziecka oraz 26 protokołów z oceny funkcjonowania rodziny zastępczej i rodzinnego domu dziecka, które zostały przekazane do Sądu Rejonowego w Chełmie. Po posiedzeniach zespołu protokoły z funkcjonowania RZ i RDD zostały przekazane również opiekunom zastępczym. Natomiast ośrodkowi Adopcyjnemu Filia w Chełmie przesłano informacje dotyczące dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie.

W 2025 roku 6 dzieci z 4 rodzin zastępczych powróciło pod opiekę rodziców biologicznych.

Na podstawie art. 46 ww. ustawy, prowadzono rejestr danych osób pełniących funkcje rodziny zastępczej zawodowej i rodziny zastępczej niezawodowej. Dane zawarte w tym rejestrze były przekazane do Sądu Rejonowego III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Chełmie.

4.7. Dodatek finansowy za pracę koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

W ramach dotacji celowej udzielonej z budżetu państwa z realizacji zadań w ramach rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na lata 2024 - 2027” MOPR w Chelmie otrzymał dotacje w wysokości 54 958,73 zł, która została przeznaczona dla 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

4.8. Centralny Rejestr Pieczy Zastępczej

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w październiku 2024 roku wprowadziło system pozwalający na ewidencjonowanie procesów związanych z organizacją pieczy zastępczej. W ramach aplikacji udostępnionych zostało 7 wykazów:

- a) wykaz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. Z podziałem na dzieci umieszczone lub przebywające w poszczególnych formach rodzinnej pieczy zastępczej oraz poszczególnych formach instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- b) wykaz osób posiadających wstępną kwalifikację do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- c) wykaz kandydatów zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- d) wykaz rodzin zastępczych z podziałem na rodziny zastępcze (RZ) i zawodowe (RZZ),
- e) wykaz rodzinnych domów dziecka (RDD),
- f) wykaz Placówek opiekuńczo-wychowawczych (PO-W), regionalnych placówek opiekuńczo - terapeutycznych (RPO-T) oraz interwencyjnych ośrodków preadopcyjnych (IOP),
- g) wykaz osób usamodzielnianych.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej w 2025 roku na bieżąco aktualizowali Centralny Rejestr Pieczy Zastępczej.

III. Promocja rodzicielstwa zastępczego

W celu pozyskania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej Zespół Pieczy Zastępczej prowadził działania informacyjno- promocyjne propagujące ideę rodzicielstwa zastępczego, w ramach których zrealizowano następujące działania:

1. Prowadzono działania promocyjne polegające na rozpowszechnianiu ulotek oraz materiałów informacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych i imprez integracyjnych organizowanych na terenie miasta Chełm.
2. Zrealizowano działania promocyjne w lokalnych mediach, w tym audycję radiową w Radiu Bon Ton z udziałem rodziny zastępczej zawodowej, mającą na celu przybliżenie idei pieczy zastępczej oraz zachęcenie do pełnienia tej funkcji.
3. Prowadzono działania informacyjne w Internecie, poprzez systematyczne zamieszczanie treści dotyczących rodzicielstwa zastępczego na stronie internetowej oraz na Facebooku Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie.
4. Prowadzono działania promujące rodzicielstwo zastępcze podczas meczu domowego drużyny CHKS Chełm poprzez dystrybucję materiałów informacyjnych.
5. Prowadzono działania informacyjno-promocyjne podczas festynu „Zatrzymać Epokę Lodowcową – Światowy Dzień Wody” w Chełmskim Parku Wodnym.
6. Realizowano działania promocyjne w trakcie Rodzinnego Rajdu Rowerowego oraz wydarzenia „Topienie Marzanny”.
7. Upowszechniano materiały informacyjne podczas wydarzenia „Działamy dla Klimatu! Mały krok czyni cuda”.
8. Prowadzono działania promocyjne w ramach obchodów Miesiąca Świadomości Autyzmu w Galerii Chełmskiej, rozpowszechniając ulotki wraz z ręcznie wykonanymi niebieskimi motylkami metodą origami.
9. Prowadzono działania informacyjne podczas udziału Zespołu Pieczy Zastępczej, rodzin zastępczych oraz uczestników Dziennego Domu Senior+ w akcji „Sprzątanie Ziemi” z okazji Światowego Dnia Ziemi.
10. Promowano rodzicielstwo zastępcze podczas Festiwalu Dinozaurów „Bajkowa Kraina ze Smokiem Edziem”.
11. Prowadzono działania informacyjne w trakcie Festiwalu Baniek „Galeria Bańkowo” przy Galerii Chełmskiej.

12. Realizowano działania promocyjne podczas XVI Ogólnomiejskiego Festynu z okazji Dnia Dziecka w Ogródku Jordanowskim.
13. Prowadzono działania promocyjne we współpracy z instytucjami, tj. Oddziałem Klubu HDK Legion Chełmski oraz PCK Chełm.
14. Upowszechniano informacje na temat rodzicielstwa zastępczego podczas pikniku „Kolorowy Dzień Dziecka”.
15. Prowadzono działania promocyjne w trakcie festynu miejskiego „Moto Kropla”.
16. Rozpowszechniano materiały informacyjne podczas Dnia Otwartego Cementowni Chełmskiej „Zaczynamy Lato z CEMEX”.
17. Prowadzono działania promocyjne podczas Festynu Rodzinnego „Królewski”.
18. Zorganizowano festyn rodzinny, podczas którego prowadzono działania promujące ideę rodzicielstwa zastępczego; wszystkie rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie miasta Chełm otrzymały dyplomy Prezydenta Miasta Chełm oraz Dyrektora MOPR w Chełmie.
19. Promowano rodzicielstwo zastępcze podczas Bajkowego Festiwalu Słodkości i Smaku.
20. Prowadzono działania informacyjne w trakcie festynu „Rozpoczęcie Wakacji z MDK”.
21. Upowszechniano materiały promocyjne podczas wydarzenia „Psie-bieranie – Psywitanie Lata”.
22. Rozpowszechniano ulotki dotyczące rodzin zastępczych podczas Chełmskich Wakacji Teatralnych organizowanych przez MDK.
23. Prowadzono działania promocyjne podczas uczestnictwa pracowników i Dyrektora MOPR, wraz z rodzinami zastępczymi i seniorami DDS+, w uroczystościach Wojewódzkiego Dnia Rodziny organizowanego przez ROPS w Lublinie, gdzie uhonorowano jedną rodzinę zastępczą dyplomem uznania.
24. Promowano ideę rodzicielstwa zastępczego podczas festynu „Zakończenie Wakacji”.
25. Prowadzono działania informacyjne w trakcie festynu „Wyspa Piratów”.
26. Upowszechniano materiały promocyjne podczas wydarzenia „Piknik Historyczny z Bolesławem Chrobrym – Pierwszy w koronie!”.

27. Prowadzono działania promocyjne podczas Narodowego Dnia Sportu oraz Chełmskiego Dnia Organizacji Pozarządowych.
28. Realizowano działania informacyjne podczas finału 32. Akcji Sprzątania Świata – EKO-PIKNIK „Dzik nie świni w lesie. A Ty? W naturę z kulturą. Nie świń! Kupuj z głową i dawaj drugie życie”.
29. Rozpowszechniano ulotki dotyczące rodzicielstwa zastępczego podczas akcji „Pomóż Dzieciom Przetrwać Zimę” w Galerii Chełmskiej.

IV. Proces usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych oraz placówek opiekuńczo - wychowawczych

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Chełmie jest organizatorem wsparcia dla osób usamodzielnianych opuszczających rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo - wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne.

Proces usamodzielnienia każdego pełnoletniego wychowanka przebiegał według indywidualnego programu usamodzielnienia, opracowanego przez wychowanka i jego opiekuna usamodzielnienia. W 2025 roku z pieczy zastępczej usamodzielniono się 25 wychowanków.

Usamodzielnieni wychowankowie rodzin zastępczych (16 osób) w roku 2025 otrzymali następujące formy pomocy:

- a) pomoc na kontynuowanie nauki – 57 684,00 zł (77 świadczeń),
- b) pomoc na usamodzielnienie – 14 994,00 zł (3 świadczenia),
- c) pomoc na zagospodarowanie – 6 816,00 zł (3 świadczenia).

Ogółem pomoc dla usamodzielnionych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w 2025 roku wyniosła 79 494,00 zł.

Usamodzielnieni wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych (9 osób) w 2025 roku otrzymali następujące formy pomocy:

- a) pomoc na kontynuowanie nauki – 42 056,29 zł (56 świadczeń),
- b) pomoc na zagospodarowanie – 2 272,00 zł (1 świadczenie),
- c) pomoc na usamodzielnienie – 12 491,00 zł (2 świadczenia).

Ogółem pomoc dla usamodzielnionych wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej w 2025 roku wyniosła 56 819,29 zł.

Osobom opuszczającym po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą

lub placówkę opiekuńczo - wychowawczą udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych tj.:

- a) skompletowanie i wypełnienie wniosku na mieszkanie socjalne,
- b) informowanie wychowanków o możliwości rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy w Chełmie, podjęcia szkoleń, staży organizowanych przez urząd pracy, pomoc w pisaniu CV.

Ogółem, w okresie sprawozdawczym w procesie usamodzielnienia uczestniczyło 25 pełnoletnich wychowanków, w tym:

- a) 16 wychowanków z rodzin zastępczych,
- b) 9 wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela nr 1

Liczba pełnoletnich wychowanków objętych poszczególnymi formami pomocy:

Lp.	Forma udzielonej pomocy	Liczba usamodzielnionych wychowanków z rodzin zastępczych	Liczba usamodzielnionych wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych
1.	Jednorazowa pomoc pieniężna na usamodzielnienie	3	2
2.	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	11	8
3.	Pomoc na zagospodarowanie	3	1
4.	Mieszkanie socjalne	0	0
5.	Poradnictwo	0	0
6.	Mieszkania chronione	0	0

Źródło: opracowanie własne.

V. Instytucjonalna piecza zastępcza

Skierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo - wychowawczej następowało po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie biologicznej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej.

W 2025 roku do placówek opiekuńczo - wychowawczych na terenie Miasta Chełm

skierowano 14 dzieci, w tym:

- a) 3 dzieci do Chełmskiego Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie w Chełmie,
- b) 7 dzieci do Chełmskiego Centrum Pomocy Dziecku i Rodzinie Nr 2 w Chełmie,
- c) 4 dzieci do Domu Małych Dzieci w Chełmie (3 dzieci nie pochodziło z terenu miasta Chełm).

W okresie sprawozdawczym w wymienionych placówkach umieszczonych było łącznie 57 dzieci:

- a) 5 dzieci nie pochodziło z terenu miasta Chełm, w tym 1 dziecko cudzoziemskie. Placówki opiekuńczo - wychowawcze opuściło 15 wychowanków w tym: 7 wychowanków powróciło pod opiekę rodziców biologicznych (w tym 1 cudzoziemiec),
- b) 2 wychowanków zostało przeniesionych do innej placówki opiekuńczo - wychowawczej,
- c) 5 wychowanków usamodzielniało się,
- d) 1 wychowanek został umieszczony w rodzinnej pieczy zastępczej,
- e) 6 wychowanków przebywa w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych,
- f) 1 wychowanka przebywa w Okręgowym Ośrodku Wychowawczym w Warszawie w Falenicy.

1. Ilość dzieci o szczególnych potrzebach rozwojowych i wychowawczych

W placówkach opiekuńczo - wychowawczych w Chełmie, przebywały dzieci o szczególnych potrzebach rozwojowych i wychowawczych:

- a) 10 wychowanków z deficytami wychowawczymi o postępującym procesie demoralizacji i z uzależnieniami;
- b) 10 wychowanków z problemami edukacyjnymi;
- c) 17 wychowanków z problemami zdrowotnymi, różnymi dysfunkcjami psychicznymi, zaburzeniami zachowania i emocji lub zaburzeniami opozycyjno - buntowniczymi.

VI. Szkolenia i konferencje

W 2025 roku asystenci rodziny oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej podnosili kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi i rodziną poprzez udział licznych szkoleniach, konferencjach, warsztatach i seminariach:

- 1. „Wypalenie zawodowe”,
- 2. „Komunikacja – trudny klient”,

3. „Szkolenie z POMOST-u”,
4. „Komunikacja z trudnym klientem- cz. II”,
5. „Komunikacja alternatywna, praca z klientem z zaburzeniami psychicznymi”,
6. „Tymczasowy pobyt dziecka w pieczy zastępczej. Zmiany zastępczego środowiska wychowawczego i ich wpływ na kształtowanie rozwoju i osobowości człowieka” – seminarium,
7. „Uzależnienie behawioralne - charakterystyka współczesnych form zniewoleń”,
8. „Konferencja FAS w pieczy zastępczej”,
9. „Responsywny opiekun zastępczy – szansą dla dziecka w pieczy zastępczej”,
10. „Trudny klient, czy klient w trudnej sytuacji? - o godności w kontakcie z osobami, które budzą opór”,
11. Konferencja „Razem na rzecz osób bezdomnych”,
12. „Wsparcie i profilaktyka wobec autodestrukcyjnych zachowań uczniów, czyli jak pomagać i reagować na samouszkodzenia i zachowania samobójcze uczniów”,
13. Konferencja „Bezpieczne dzieciństwo, świadoma młodość, zdrowa dorosłość - profilaktyka w praktyce”,
14. Konferencja „Integracja rodzin”,
15. „Razem przeciwko przemocy -lokalna odpowiedzialność wspólna siła”,
16. „Procedura Niebieskiej Karty”,
17. Zespół koordynacji międzyinstytucjonalnej”,
18. Ochrona danych osobowych.

VII. Potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

Obserwowany w ostatnich latach wzrost liczby rodzin borykających się z bezradnością w sprawach opiekuńczo - wychowawczych oraz problemami z umiejętnością prowadzenia gospodarstwa domowego wymaga wielostronnego wsparcia asystenta rodziny. W zależności od zakresu i wagi problemów liczba rodzin przypadająca na jednego asystenta powinna być ustalana indywidualnie. Częstotliwość spotkań z rodziną i monitorowanie na bieżąco sytuacji uzależniona jest od bieżących problemów rodziny oraz liczby dzieci w rodzinie.

Na jakość rezultatów pracy asystenta największy wpływ ma zbyt duża liczba rodzin, z którymi prowadzą pracę, a także złożoność występujących w nich problemów oraz potrzeba długofalowej analizy sytuacji rodziny. Wskazane jest aby asystenci rodziny

uczestniczyli w szkoleniach i warsztatach podnoszących kompetencje zawodowe oraz nabywania nowych umiejętności.

W związku z narastającymi problemami z brakiem miejsc w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej wskazane jest:

- utworzenie co najmniej jednej placówki typu rodzinnego,
- stworzenie placówki wsparcia dziennego prowadzonej w formie specjalistycznej, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę lub ogniska wychowawczego,
- utworzenie zawodowej rodziny zastępczej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego.

Pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej podejmują działania na rzecz promowania idei rodzicielstwa zastępczego i pozyskiwania nowych rodzin zastępczych. Pomimo prowadzonych działań liczba nowo utworzonych rodzin zastępczych pozostaje niewystarczająca, a potrzeby przewyższają aktualne możliwości.

Wnioski:

- a)** podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie pracy z dziećmi i rodzinami poprzez systematyczny udział w szkoleniach i kursach specjalistycznych,
- b)** wdrażanie i realizacja programów wsparcia psychologicznego i emocjonalnego skierowanych do rodzin zastępczych, mających na celu wzmocnienie ich kompetencji wychowawczych oraz zdolności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych,
- c)** wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny i dziecka w celu zapewnienia kompleksowego i skoordynowanego systemu wsparcia,
- d)** umożliwianie dostępu szkoleń oraz kursów przygotowujących kandydatów i rodziny zastępcze do pełnienia funkcji opiekunów - wychowawczych,
- e)** tworzenie i rozwijanie programów mentorstwa dla rodzin zastępczych, polegających na wsparciu mniej doświadczonych opiekunów przez rodziny posiadające wieloletnie doświadczenie w sprawowaniu pieczy zastępczej,
- f)** podejmowanie działań mających na celu podnoszenie świadomości społecznej w zakresie rodzicielstwa zastępczego, realizowanych poprzez kampanie informacyjne, media oraz wydarzenia o charakterze edukacyjnym,

- g)** wprowadzanie systematycznej superwizji pracy asystentów rodziny i koordynatorów, jako narzędzia podnoszenia jakości pracy, wsparcia merytorycznego oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu,
- h)** usprawnianie współpracy międzyinstytucjonalnej, w tym wypracowania skutecznych mechanizmów wymiany informacji pomiędzy jednostkami pomocy społecznej, oświatą, ochroną zdrowia oraz innymi podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny,
- i)** rozwijanie działań o charakterze profilaktycznym i wczesnego wsparcia rodzin biologicznych, ukierunkowanych na zapobieganie eskalacji problemów opiekuńczo - wychowawczych i konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.